

**BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH**

Warszawa, 21 stycznia 2016 r.

**Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Krzysztof Olkowicz**

WZF.811.1.2015.WK/TO

**Pan
Marian BANAS**

**Podsekretarz Stanu
Szef Służby Celnej**

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się funkcjonariusz Służby Celnej w sprawie interpretacji art. 152a ust. 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o Służbie Celnej (tekst jedn. – Dz. U. z 2015 r., poz. 990 z późn. zm.). Wątpliwości dotyczą wysokości pobieranego uposażenia w okresie przebywania na urlopie rodzicielskim przez funkcjonariusza mężczyznę. Jednocześnie matka dziecka, po jego urodzeniu, deklarowała chęć korzystania bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, z urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze.

W niniejszej sprawie Rzecznik pismem z dnia 13 listopada 2015 r. wystąpił do Dyrektora Departamentu Służby Celnej w Ministerstwie Finansów. Z uzyskanej odpowiedzi wynika, że „(...) uposażenie w wysokości 80% uposażenia miesięcznego przysługuje jedynie funkcjonariuszowi – kobiecie w przypadku złożenia przez nią wniosku, o którym mowa w art. 152a ust. 3 ustawy. Podstawę prawną wypłaty uposażenia funkcjonariuszowi – mężczyźnie za okres urlopu rodzicielskiego stanowi przepis art. 152a ust. 2 ustawy o Służbie Celnej, przewidujący wypłatę 60% uposażenia. Analogiczne

rozwiązania odnośnie wysokości uposażenia za okres urlopu rodzicielskiego zawierają pragmatyki innych służb mundurowych. Regulacje te były również tworzone z uwzględnieniem rozwiązań przewidzianych w przepisach ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jedn. – Dz.U. z 2014 r., poz. 159 z późn. zm.). Zgodnie z art. 31 ust. 2 ww. ustawy miesięczny zasiłek macierzyński za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy, jako okresu urlopu rodzicielskiego wynosi 60% podstawy wymiaru zasiłku. W myśl ust. 3 pkt 1 ww. artykułu, miesięczny zasiłek macierzyński w przypadku ubezpieczonej będącej pracownicą, która złożyła wniosek, o którym mowa w art. 179¹ Kodeksu pracy, wynosi 80% podstawy wymiaru zasiłku za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego. Uprawnienie zatem do zasiłku w wysokości 80% podstawy wymiaru obliczonej na podstawie otrzymywanego wynagrodzenia przysługuje w związku ze złożeniem przez kobietę wniosku w terminie nie późniejszym niż 14 dni po porodzie, o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze, a po takim urlopie – urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze.” W tym miejscu należy zauważyć, iż zgodnie z art. 137 ustawy o Służbie Celnej do funkcjonariusza stosuje się przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2014 r. poz. 1502 i 1662), zwanej dalej "Kodeksem pracy", dotyczące uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, chyba że przepisy ustawy są korzystniejsze.

Zaprezentowane wyżej stanowisko pozostaje w kolizji z interpretacją przepisów przez inne organy stosujące analogiczne rozwiązania prawne. Zgodnie z Komentarzem do ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz.U. z 2014 r. poz. 159) – wybrane zagadnienia¹, „(...) jeżeli ubezpieczona pobierająca zasiłek macierzyński w wysokości 80% podstawy wymiaru, zrezygnuje z zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający okresowi dodatkowego urlopu macierzyńskiego w całości albo w części lub za okres odpowiadający okresowi urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, na rzecz ojca dziecka zasiłek macierzyński przysługuje w wysokości 80% podstawy wymiaru.”

¹ http://www.zus.pl/files/komentarz_chorobowy_2014.pdf ZUS 2014 r. str. 36 nr 144

W związku z wejściem w życie od 2 stycznia 2016 r. ustawy z dnia 24 lipca 2015r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1268) na stronie internetowej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pojawiły się tzw. bieżące wyjaśnienia ZUS, dotyczące nowych zasiłków macierzyńskich i opiekuńczych². W pkt 5 wskazano, że niniejsza ustawa „(...) zmodyfikowała istniejące i rozszerzyła w art. 180 Kodeksu pracy przypadki, w których możliwe jest dzielenie się przez rodziców dziecka uprawnieniami z tytułu macierzyństwa, również w przypadku, gdy jedno z nich jest pracownikiem, a drugie jest osobą ubezpieczoną w systemie pozapracowniczym, wskazaną w art. 175¹ pkt 1 i 2 Kodeksu pracy. Przypadki te zostały także przewidziane w przepisach art. 29 ust. 3 - 10 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2014 r. poz. 159 ze zm.) Ponadto w przypadkach, o których mowa w art. 29 ust. 3 - 7 tej ustawy (rezygnacja przez ubezpieczoną z zasiłku macierzyńskiego po 14 tygodniach po porodzie, rezygnacji z zasiłku macierzyńskiego przez ubezpieczoną matkę dziecka legitymującą się orzeczeniem o niezdolności do samodzielnej egzystencji, przerwanie pobierania zasiłku macierzyńskiego za okres pobytu w szpitalu, zgon matki ubezpieczonej lub porzucenia przez nią dziecka), dzielenie się przez rodziców dziecka uprawnieniami z tytułu macierzyństwa dotyczy także sytuacji, gdy jedno z rodziców dziecka jest osobą ubezpieczoną, a drugie korzysta z prawa do urlopu macierzyńskiego, urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego albo urlopu rodzicielskiego na podstawie odrębnych przepisów (np. jako funkcjonariusz).”

Analogicznych wyjaśnień, w poprzednio obowiązującym stanie prawnym, udzielił Rzecznikowi Praw Obywatelskich Dyrektor Gabinetu Komendanta Głównego Policji pismem z dnia 16 grudnia 2014 r. (znak L.dz. Gkk-21957/14), który dokonał wykładni art. 121a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.). Zdaniem Dyrektora Gabinetu - „konstrukcja powołanego przepisu świadczy o tym, że wniosek złożony w trybie art. 121a ust. 3 cytowanej ustawy przez policjanta - kobietę inicjuje wypłatę uposażenia w wysokości 80% za cały ciąg urlopów (macierzyńskiego, dodatkowego macierzyńskiego i rodzicielskiego), przy czym wypłata ta dotyczy każdego z rodziców, który w danym czasie korzysta z określonego urlopu”. Na końcu rozważań przedstawiony został pogląd, że „istotne jest również, że w związku ze zbieżnością

---

² <http://www.zus.pl/default.asp?p=1&id=5913>

przepisów regulujących omawianą problematykę zarówno na gruncie prawa pracy, jak i poszczególnych pragmatyk służbowych, przedstawione stanowisko jest aktualne także w sytuacji, gdy tylko jedno z rodziców jest policjantem, natomiast drugie, pracownikiem czy też funkcjonariuszem innej służby”.

Innymi słowy nie sposób podzielić stanowiska Dyrektora Departamentu Służby Celnej, że prawo do uposażenia w wysokości 80% uposażenia miesięcznego przysługuje wyłącznie funkcjonariuszowi – kobiecie. Jeżeli matka dziecka wyraziła chęć korzystania bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, z urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze (80% wynagrodzenia/uposażenia), a następnie wróciła do pracy/służby, to złożona deklaracja jest wiążąca dla funkcjonariusza – mężczyzny, który skorzysta z urlopu rodzicielskiego w jej zastępstwie.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. – Dz. U. z 2014 r., poz. 1648 z późn. zm.), uprzejmie przedstawiam Panu Ministrowi niniejsze wnioski, mające na celu skuteczniejszą ochronę praw i wolności obywatelskich funkcjonariuszy Służby Celnej.

Będę wdzięczny za poinformowanie mnie o dokonanych ustaleniach, względnie podjętych decyzjach.

Załącznik 1

Podpis na oryginale